

Enligt sändlista

Beslut om geografisk utökning av naturreservatet Jönsaskogen i Lekebergs kommun

Beslut

Bildande av naturreservat

Länsstyrelsen i Örebro län beslutar att naturreservatet Jönsaskogen inrättat av Länsstyrelsen 2018-11-19 (diarienummer 511-2961-2018) och slutligen fastställt av regeringen 2020-03-19 (M2018/02911/Me) ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av kartan till detta beslut och som slutligen märks ut i fält.

För den tillkommande delen ska beslutet om att bilda naturreservatet Jönsaskogen gälla i sin helhet med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken.

Länsstyrelsen beslutar vidare att den tillkommande delen ska ingå i skötselområde 1 "Barrnaturskog med myrmarker" i skötselplan, daterad 2018-11-19 (diarienummer 511-2961-2018).

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är detsamma som i det ursprungliga beslutet från 2018, det vill säga att bevara biologisk mångfald samt vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Syftet ska också vara att tillgodose behov av attraktiva, vildmarkspräglade områden för friluftslivet.

Områdets naturskogar, myrmarker och andra ingående naturtyper liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdets naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar samt invasiva växt- eller djurarter.

Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet. Föreskrifterna är desamma som för det befintliga naturreservatet.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd såväl som att fälla enstaka träd eller buskar, samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,
4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämna eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon eller båtar,
6. uppföra eller upplåta mark för byggnad eller annan anläggning,
7. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
8. dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,
9. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
10. uppföra jaktorn, eller stödutfodra vilt,
11. bedriva jakt efter skogsfågel.

B. Föreskrifter om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktats att tåla

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser som markeras på beslutskarta.
3. Anläggande och underhåll av markerad stig samt rastplats enligt beslutskarta.
4. Avverkning eller på annat sätt borttagande av exotiska träd och buskar såsom contortatall och ädelgran m.m. samt eliminering av invasiva arter som t.ex. blomsterlupin.
5. Avverkning av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till aspar med rik lavflora eller andra särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper.
6. Undersökning och dokumentation av djur-, växt- och svamparter samt mark- och vattenförhållanden.
7. Undersökning och dokumentation av mark- och vattenförhållanden genom flödesmätningar, vatten- och markprovtagningar eller liknande.

C. Föreskrifter om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller block, eller att flytta eller bortföra sten eller block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på bilvägar,
3. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. elda annat än på anvisad plats och då endast med medhavd eller av reservatsförvaltaren tillhandahållen ved,
5. skada vegetationen till exempel genom att plocka eller gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor eller lavar och svampar,
6. störa djurlivet på annat sätt än vad som normalt förekommer vid bedrivande av jakt,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd samla in växter, djur, lavar eller svampar,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch, eller därmed jämförlig anordning eller att snitsla spår,
9. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserad tävling eller övning, lägerverksamhet eller liknande,

10. utan Länsstyrelsens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ordningsföreskrifterna träder i kraft 2025-11-12 och gäller omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt punkt A och C

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,
- b) förvaltaren av naturreservatet att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial samt annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden,
- c) rättighetshavare att hämta fälld älg, hjort, björn eller vildsvin med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation,
- d) rättighetshavare att underhålla befintliga jakttorn samt siktgator för jakt genom försiktig röjning,
- e) rättighetshavare att sätta upp snitslar fram till jaktpass,
- f) personal inom i sjukvård-, polis- eller räddningstjänst att framföra motordrivet fordon i terräng i samband med insatser, anmälan om sådana åtgärder ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet,
- g) personal inom den statliga rovdjursförvaltningen att framföra motordrivet fordon på snöbeklädd mark i samband med rovdjursinventeringar,
- h) Länsstyrelsen att kalka med syftet att åstadkomma biologisk återställning av sjöar och vattendrag,
- i) allmänheten att plocka bär-, matsvamp- och blommor för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter.

Skälen för beslutet - reservatets prioriterade bevarandevärden

Jönsaskogens främsta bevarandevärden utgörs av dess naturskogsstrukturer liksom kontinuitetskvaliteterna i trädsikt och beståndsklimat. Jönsaskogen utgör en del av ett större sammanhängande naturskogsartat skogsområde med stor rikedom av bland annat fuktkrävande kryptogamer. Områdets örtrika granskogstyper är särdeles värdefulla och dessutom underrepresenterade i skogsskyddet av Örebro län. Större delen av området är också Natura 2000-område. Utpekade livsmiljötyper som ska bevaras i Natura-området enligt EU:s livsmiljödirektiv, (före detta art- och habitatdirektivet) är: Öppna mossar och kärr (kod 7140), taiga (9010) och skogsbevuxen myr (91D0). Länsstyrelsen har ett regeringsuppdrag att säkerställa ett långsiktigt skydd av Natura 2000-områden och skyddet av dessa områden är därför särskilt prioriterat. Exempel på signal- och rödlistade arter som är funna inom området är knärot, spillkråka, tretåig hackspett och svampen stjärntagging.

De ovan beskrivna naturvärdena knutna till områdets naturtyper, naturliga dynamik och arter har endast begränsade möjligheter att finnas kvar under påverkan av skogsbruk eller exploateringsföretag. Den närmast förväntade skogsbruksåtgärden är för större delen av området slutavverkning.

Utöver de skäl som angetts i ursprungsbeslutet enligt ovan ska området skyddas av följande skäl. Det som föreslås i utvidgningen är till stor del skoglig värdekärna med höga naturvärden. Den geografiska utvidgningen består av två mindre naturskogsartade skogsområden öster och söder om det befintliga naturreservatet. Liksom det befintliga naturreservatet finns stort inslag av äldre barrträd, grova aspar och död ved. Ett rikligt bestånd av knärot finns i den föreslagna utvidgningen och denna art kräver en skyddszon runt växtplatsen för att kunna bevaras. Även andra skyddsvärda arter finns i denna del såsom duvhök, vedtrappmossa, skuggmossa och grön sköldmossa.

Beskrivning av ärendet

Naturreservatet Jönsaskogen inrättades år 2018. I maj 2023 lämnades en avverkningsanmälan in för den angränsande del som nu är föremål för utvidgning. Länsstyrelsen kontaktade markägaren och kom vid ett gemensamt fältbesök överens om en utvidgning av det befintliga naturreservatet. På uppdrag av Länsstyrelsen gjorde

Forum Fastighetsekonomi en värdering som blev klar i oktober 2023. Länsstyrelsen gav sedan i uppdrag till Sweco att förhandla om ersättning och ett intrångsavtal tecknades mellan Länsstyrelsen och markägaren i september 2024.

Motivering till beslutet

De särskilda naturvärden som framkommit om reservatsområdet kräver ett ändamålsenligt och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Utvidgningen av naturreservatet Jönsaskogen stärker det befintliga naturreservatet och Natura-området. Skogen utgörs till övervägande del av taiga av fullgod kvalitet och stärker således det befintliga Natura 2000 området och möjligheten för de arter och livsmiljötyper som avses att skyddas.

Länsstyrelsen ser även utvidgningen som en garanti för att de värden som ska bevaras i Natura 2000-området bibehålls. Om denna del i stället skulle avverkas intill den befintliga naturreservatsgränsen och Natura-2000-gränsen riskerar skogen i Natura 2000-området att påverkas av uttorkning och barkborre-angrepp i kantzonen.

Naturreservatsgränsen blir även ur praktisk synpunkt mer funktionell. Gränsen för utvidgningen av naturreservatet kommer i östra delen av naturreservatet följa en körväg. Detta kommer att underlätta förvaltningen av området.

Förutsättningarna att bevara och stärka områdets biologiska mångfald och värdefulla livsmiljöer bedöms som goda under förutsättning att förvaltningsinriktningen i detta beslut följs.

Miljökvalitetsmål, agenda 2030 och ekosystemtjänster

Reservatsbeslutet följer Naturvårdsverkets riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd. Beslutet är också i överensstämmelse med de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen samt Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Skyddet av Jönsaskogen bidrar till miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Naturreservatet bidrar också till att upp-

fylla ett av delmålen i FN:s globala hållbarhetsmål, agenda 2030. Delmålet är 15.5 hejdad förlust av biologisk mångfald.

Naturreservatet bidrar också till skyddet av ekosystem vars funktioner är viktiga för upprätthållande av de ekosystemtjänster vårt samhälle är beroende av.

Genom bildande av naturreservat stärks skyddet av de särskilda bevarandeområden (Natura 2000) och arter som har ett intresse för den Europeiska unionen.

Genom bildande av naturreservat stärks skyddet av Natura 2000-området Jönsaskogen vilket syftar till att skydda Natura-typerna Öppna mossar och kärr (kod 7140), taiga (9010) och skogsbevuxen myr (91D0). Naturreservatet bidrar även till att andra livsmiljötyper och arter som är av unionsintresse, når eller bibehåller gynnsam bevarandestatus i enlighet med EU:s restaureringsförordning.

Lämplig användning av markområden

Beslutet strider inte mot någon kommunal detaljplan eller annan områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen. Beslutet strider inte heller mot någon kommunal översiktsplan.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i Miljöbalken.

Naturreservatet ligger inom påverkansområde (buller eller annan risk) för riksintresse för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § MB), Villingsbergs skjutfält. Naturreservatet är inte prioriterat för friluftslivet och inga anläggningar planeras för friluftslivet. Antalet besökare till området förväntas inte öka genom utvidgningen. Länsstyrelsen bedömer att utvidgningen av naturreservatet därmed inte har någon påverkan på riksintresset.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersöknings-tillstånd för gruvnäringen enligt den information Länsstyrelsen inhämtat från Bergsstaten.

Intresseprövning

Beslutet om naturreservat innebär inskränkning i den enskildes rätt att använda mark och vatten. I en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att dessa inskränkningar inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Beslutets påverkan på allemansrätten

Reservatsbeslutet innehåller ordningsföreskrifter (C-föreskrifter) som bland annat begränsar allemansrätten. Länsstyrelsens bedömning är att konsekvenserna för allmänheten är försumbara. Därför saknas det skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bestämmelser om skydd för naturen finns i 7 kap. miljöbalken (MB) och i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM).

Enligt 7 kap. 4 § MB får Länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB första stycket ska skälen för beslutet anges. Enligt samma paragraf andra stycket ska ett beslut om att bilda naturreservat ange de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Dessa inskränkningar framgår av reservatets A-föreskrifter.

Enligt 7 kap. 25 § MB ska en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som ett beslut om naturreservat innebär, inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Enligt 7 kap. 6 § MB får Länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla de åtgärder som behövs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Dessa åtgärder framgår av reservatets B-föreskrifter.

Enligt 7 kap. 30 § MB och 22 § FOM får Länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt i området om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Dessa föreskrifter framgår av reservatets C-föreskrifter.

Enligt 3 § FOM ska Länsstyrelsen fastställa en skötselplan för naturreservatet.

Enligt 7 kap. 8 § MB får ett beslut om bildande av naturreservat inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

I 3 kap. MB finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna som handlar om lämplig användning av markområden. Hushållningsbestämmelserna ska främja väl genomtänkta avvägningar mellan olika önskemål om att utnyttja marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. I kapitlet anges vilka allmänna intressen som särskilt ska beaktas vid sådana avvägningar för att en god hushållning med mark- och vattenområden ska uppnås.

I 4 kap. MB anges geografiska områden som är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena. I detta reservat är det Natura 2000-området Jönsaskogen som är utpekad riksintresse enligt kap 4. Syftet med bestämmelserna är att skydda dessa värden mot exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön som påtagligt kan skada områdenas bevarandevärden.

Enligt 3 § Förordning (2024:183) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet som beslutar om föreskrifter genomföra en konsekvensutredning av regelgivning. Men enligt 4 § får en myndighet i vissa fall besluta om att en konsekvensutredning inte behövs om det saknas skäl. En sådan bedömning ska dokumenteras och skälen för bedömningen anges.

Remisshantering

Ärendet har remitterats till sakägare och berörda myndigheter.

Beslutsförslaget har remitterats till Försvarsmakten som inte har något att erinra i ärendet.

Region Örebro län har tidigare avstyrkt bildande av naturreservat på grund av att området tidigare ingick i utbredningsområde för ny järnväg mellan Örebro och Kristinehamn, den så kallade Nobelbanan. Under oktober har utbredningsområdet för Nobelbanan specificerats ytterligare och den föreslagna utvidgningen av Jönsaskogen är inte i konflikt med de tre föreslagna sträckningarna för den nya järnvägen.

Samråd har skett med Skogsstyrelsen och Lekebergs kommun som är positiva till utvidgningen samt med SGU som har avstått från att yttra sig.

Information om naturreservatet

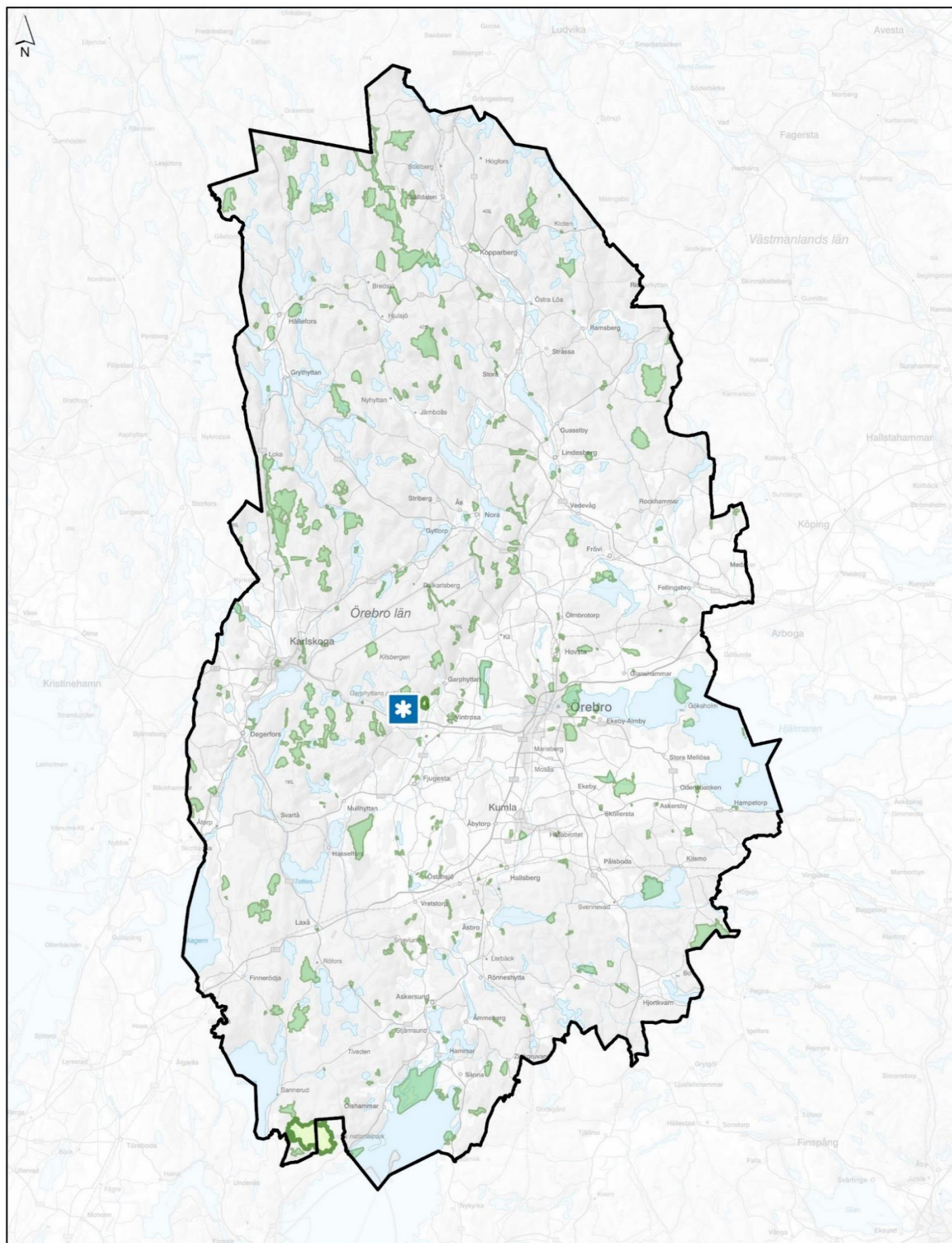
Namn:	Jönsaskogen
NVR-id:	2005644
Kommun:	Lekebergs kommun
Lägesbeskrivning:	1 km norr om Lekhyttan, ca 20 km väster om Örebro.
Natura 2000-område:	SE0240121 Jönsaskogen
IUCN-kategori:	Ia, Strikt naturreservat
Fastigheter:	Del av Lövåsen 3:1
Markägare:	Enskild
Rättigheter:	Jakt
Areal:	3,5 hektar, varav 3,5 hektar produktiv skogsmark. Naturreservatets totalareal blir 19 hektar efter utvidgning.
Prioriterade livsmiljötyper enligt EU:s livsmiljödirektiv	Öppna mossar och kärr (kod 7140), taiga (9010) och skogsbevuxen myr (91D0).
Prioriterade arter enligt EU:s livsmiljödirektiv	Grön sköldmossa (1386)
Förvaltare av reservatet:	Länsstyrelsen i Örebro län

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Anneli Hulthén med naturvårdshandläggare Björn Gunnarsson som föredragande. Naturvårdshandläggare Rolf Wedding har också deltagit i ärendet. I den slutliga handläggningen har enhetschef Erika Andersson och länsjurist Madelene Stillnert medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning

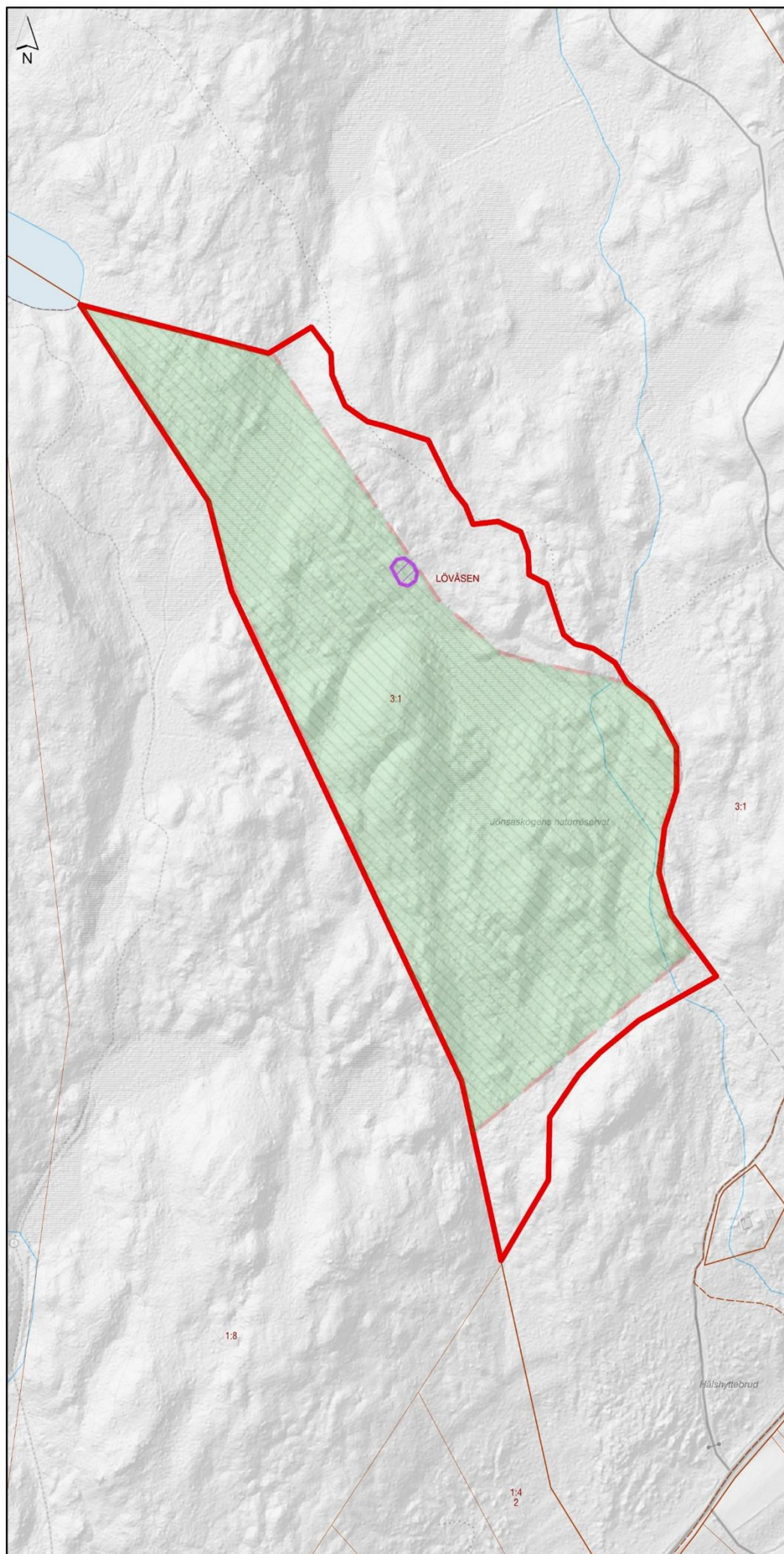

Lägeskarta för naturreservatet Jönsaskogen

 Befintliga naturreservat
 Nationalparker

 Naturreservat enligt detta beslut

0 10 20 30 40 50 km

Beslutskarta för naturreservatet Jönsaskogen

Lekebergs kommun
Beslutsdatum 2025-11-12
Dnr: 3211-2023

- Naturreservat enligt detta beslut*
- Befintligt Naturreservat
- Fornlämning

*) Den östra gränsen av naturreservatet sammanfaller med en befintlig körväg.

0 50 100 m

© Lantmäteriet
© Länsstyrelsen i Örebro län

